שר האוצר כחלון:
"רואה חשיבות גדולה בענף החלב"

ראובן זלץ

זה לא סוד כי לפחות חלק מפקידי משרד האוצר מפנטזים על ביטול המכסות ומחיר המטרה, בראיון מיוחד לרגל כנס הבקר, עונה שר האוצר משה כחלון על השאלות המעסיקות את היצרנים והענף כולו. תשובות ברורות לא קבלנו באשר לכוונת המשרד בנושא המכסות ושמירה על מחיר המטרה. אך כחלון שירטט את חזונו ודעתו בנושאים שעל הפרק. ראיון מיוחד ובלעדי ל'משק הבקר והחלב' •

שר האוצר הוא אחד מהפוליטיקאים העסוקים במדינה, כאחראי על מהפכת הסלולר וכשר השב ומצהיר כי חלק ניכר מזונו, הוא מלחמה ביוקר המחיה הגבוה בישראל, נתפס השר ומשרדו כמי שהיה רוצה לראות שינוי קיצוני בענף החלב. קברניטי הענף, כמו גם משרד החקלאות, נמצאים ממש בימים אלה, בשיאו של תהליך לקראת הסכם היסטורי בענף החלב. חשבנו כי חשוב לשמוע את השר כחלון ואת דעותיו. שאלנו את כל השאלות, לא תמיד קבלנו את כל התשובות, אך בהחלט ניתן לראות את הכיוון של מי שאמור לחתום על ההסכם, יחד עם שר החקלאות וקברניטי ענף החלב

ערך התפוקה החקלאית נותר יציב. השר כחלון

החקלאים מתלוננים על ייבוא הולך וגדל הפוגע בהם וגורם להם הפסדים קשים, כמי שמאמין בכלכלה חופשית, האם לא צריך להגן על החקלאות הישראלית?

"על אף הטענות על נסיגה בחקלאות, ערך התפוקה החקלאית נותר יציב בשנים האחרונות והוא עומד על כ-30 מיליארד ₪ במונחים החקלאים. השטחים החקלאים המעובדים נמצאים בעלייה מתונה ומתמדת החל משנת 2010 לפי נתוני הלמ"ס. מספר המועסקים בחקלאות נותר יציב בעשור האחרון, בדומה לסך הסחורה החקלאית. עם זאת, אכן חלה פגיעה

".indd 24 11/15/17 9:17 PM

בייצוא החקלאי, ככל הנראה בשל שינויים בשערי חליפין. לכן – הכריז באוקטובר האחרון משרד האוצר בשיתוף משרד החקלאות, על תוכנית שנועדה לתמוך בייצוא החקלאי. כמו כן, המדינה מעניקה מידי שנה תמיכות ישירות לחקלאות בהיקף של כ–1.2 מיליארד שקלים. תמיכות אלה ניתנות להשקעות במיכון, מו"פ, תשתית, ביטוח ועוד. כלל הענפים שנפתחו לייבוא, קיבלו תמיכות ישירות משמעותיות כדי לאפשר לענפים להסתגל לתחרות.

כלכלנים טוענים כי התייקרות התוצרת אינה באשמת החקלאים, אלא בכמות המתווכים וסוחרי הביניים, האם אתה פועל בנושא זה?

"בימים אלו בוחן משרד האוצר את הנושא. ענף הירקות והפירות הוכנס לפיקוח מחירים תחת פרק ז' (העברת נתונים מהמשווקים לוועדת הפיקוח) ונמצא בבדיקה של ועדת המחירים במשרד האוצר. במסגרת הצו, נתבקשו כל רשתות השיווק והמשווקים הסיטונאים להגיש דוחות חתומים ע"י רו"ח ובהם מחירי קנייה ומחירי מכירה. לפי דו"ח 2015 הסתמן כי בירקות המרווח הוא שלילי (קרי, המשווק מפסיד בשיווק ירקות), בעוד בפירות הוא חיובי. הוועדה ממשיכה את עבודתה. לצד זאת, בשנת 2017 הוקצו 22 מלש"ח לסבסוד שוקי איכרים לשיווק ישיר של המגדלים ישירות לצרכן במגוון רשויות מקומיות".

ענף החלב עומד בפני חתימה על הסכם מול ממשלת ישראל, כיצד אתה רואה את הענף בשנים הקרובות?

"משרד האוצר עתיד להיכנס לתהליך משותף עם משרד החקלאות, נציגי החקלאי ומועצת החלב בכדי להביא להסכם אשר ימשיך לתמוך בהתיישבות מחד גיסא ומאידך גיסא יביא להפחתת מחירי החלב ומוצריו אשר נמכרים בישראל במחיר הגבוה בעשרות אחוזים מאשר הנהוג בעולם".

האם לדעתך יש חשיבות לשמור על משטר המכסות ומחיר המטרה כחלק משמירה על חוזקו של הענף. להזכירך, באירופה ביטול המכסות לא ממש הצליח וזו בלשון המעטה?

"מדינת ישראל היחידה, למעט קנדה, שבה קיימות מכסות ייצור חלב במשק מתוכנן ע"י מתכנן מרכזי. קיימות הצדקות להמשך הייצור במכסות כמו ריכוזיות במקטע המחלבות. מנגד, הדבר משית עלויות כבדות על הצרכן. הנושא יבחן במסגרת הצוות עליו עניתי בשאלה הקודמת".

ניתן לשמר את הרפת השיתופית

בכל שנה נסגרות רפתות משפחתיות, כיצד לדעתך ניתן לשמר את הרפת המשפחתית בישראל?

"ישנן רפתות משפחתיות רבות אשר מייצרות ביעילות ומצליחות להגיע לרווחיות. עם זאת, ישנן רפתות במגזר המשפחתי אשר אינן מנצלות את יתרונן לגודל ועל כן לא מצליחות לעמוד בהשקעות ההון הנדרשות כדי לייצר באופן מיטבי. על כן, על ידי שיתופי פעולה בין משפחות ברמה היישובית והאזורית ניתן לשמר את הרפת המשפחתית".

האם לדעתך אין מקום לשמירה על החקלאות גם כחלק מראיה ציונית ושמירה על שטחי מדינה ובטחון המזון ולא רק דרך העין הכלכלית?

"אני רואה בחקלאות חשיבות רבה שאינה נמדדת אך ורק בתוצרתה. החקלאות שומרת על שטחים פתוחים, מונעת פלישות קרקע ומהווה מקור פרנסה משמעותי באזורי הספר. לכן, הממשלה משקיעה בחקלאות ובמחקר חקלאי תקציב ישיר של למעלה ממיליארד שקלים מידי שנה".

> קיימות הצדקות להמשך הייצור במכסות כמו ריכוזיות במקטע המחלבות. מנגד, הדבר משית עלויות כבדות על הצרכן. הנושא יבחן במסגרת הצוות עליו עניתי בשאלה הקודמת

בעבר נלחמת למען הוזלת מחירים ואף רשמת הצלחות, על פניו, לא נראה כי הייבוא ההולך וגדל גורם להוזלות משמעותיות?

"בכל הענפים בהם נפתח השוק לייבוא ניתן לראות ירידות מחירים משמעותיות לצרכן, מאז פתיחת הייבוא והגברת התחרות".

לסיום אדוני השר, איזה בשורות אתה יכול להביא לאנשי ענף החלב החוששים מהעתיד ומפגיעה בפרנסתם?

"השר רואה חשיבות גדולה בענף במסגרת הבטחת ההתיישבות, מציאת תעסוקה בפריפריה ושמירה על הקרקע. לפני כחודש נחתם הסכם משמעותי בסך כולל של כ–160 מיליון ₪ עבור חיזוק החקלאות, עידוד הייצוא, עידוד דור ממשיך בחקלאות, סבסוד השקעות לחקלאי ועוד". ▲

".indd 25 11/15/17 9:17 PM